

Forebygging av seksuelle krenkelser og overgrep

Om sunnere grenser
i kirkelig arbeid

**«Alt dere gjorde mot én av disse mine minste brødre,
det gjorde dere mot meg»**

Matt 25:40

«Seksuelt misbruk er en forbrytelse som krenker Vår Herre, påfører ofrene fysisk, psykisk og åndelig skade og er ødeleggende for vårt trosfellesskap. For å hindre at slike overgrep, i alle sine former, skal skje igjen, kreves vårt hjertes vedvarende og grunnleggende omvendelse. Den må vi bekrefte gjennom håndfaste og formålstjenlige tiltak som omfatter alle i Kirken. På den måten vil personlig hellighet og moralsk helhjertethet bidra til å gi evangelieforkynnelsen full troverdighet og å fremme Kirkens oppdrag.»

(Vos estis lux mundi , motu proprio, pave Frans 2019)

Forebygging av krenkelser og overgrep mot mindreårige og sårbare voksne i Den katolske kirke i Norge.

Vi har felles retningslinjer for alle menigheter i våre tre bispedømmer/stift.

Kirken skal være et godt sted for alle. Vi skal forebygge overgrep og skape en kultur som gjør det enkelt og trygt å uttrykke bekymring for krenkelser og overgrep. Slike bekymringer skal tas på alvor. Det er viktig å være bevisst på at overgrep kan skje.

Tillit til Kirken bygger på at folk kan stole på at dens geistlige, ansatte og frivillige, som har ansvar for barn og sårbare voksne, lever opp til bestemte standarder i tjeneste og oppførsel. Med dagens teknologiske utvikling er det viktig å være oppmerksom på at de samme standardene gjelder både i den fysiske og virtuelle verden.

Vi forebygger overgrep ved å skape gode holdninger gjennom konkrete tiltak, som innarbeides i våre rutiner i menighetene. Det er sogneprestene og menighetsrådene som er ansvarlig for å iverksette disse.

Klostre og ordner, presteseminarer, katolske skoler, NUK og andre katolske organisasjoner skal gjøres kjent med retningslinjene.

De etiske retningslinjene nedenfor legger opp til å favne videre enn overgrep foretatt av kirkelige medarbeidere. I samfunnet skjer et skifte: Der kristen samlivsetikk har vært normgivende, oppheves nå forbindelsen mellom samliv og reproduksjon. Det pågår omfattende seksuell påvirkning gjennom nyere kommunikasjonsveier; pornografi er enkelt tilgjengelig selv for helt unge mennesker. Den massive påvirkningen endrer samfunnet og våre relasjoner, og Kirkens medarbeidere vil stå overfor problemstillinger som til nå langt på vei har vært fraværende. De etiske retningslinjene vil derfor innebære at også prester og ansatte kan beskyttes.

Følgende grunnleggende rutiner gjelder for våre tre bispedømmer:

A. Rutiner for rekruttering og sjekking av egnethet

Ved rekruttering av frivillige medarbeidere skal sognepresten og menighetsrådet ...

- avklare minst én gang i året hvem i menigheten som har ansvar for oppfølging av frivillige.
- gjennomføre oppstartsamtale og gjøre den frivillige kjent med *Etiske retningslinjer*.
- be den frivillige om å underskrive egenerklæring.
- be om barneomsorgsattest (politiattest) fra alle som skal arbeide med barn og ungdom.

B. Etiske retningslinjer for samvær med barn, ungdom og sårbare voksne.

- Behandle alle med respekt.
- Husk at ord og handlinger kan mistolkes/misforstås.
- Respekter andres fysiske og emosjonelle grenser.
- Vær oppmerksom på mulige konsekvenser av berøring.
- Ha et klart skille mellom privatliv og din rolle i menigheten.
- Vær deg din rolle, makt og posisjon bevisst.
- Møt barn og ungdom i et åpent miljø, der dere kan ses av andre, ikke alene (*se under for unntak*).
- Bruk prinsippet om «minst tre personer til stede» – ett barn og to voksne, en voksen og to barn.
- Minst-tre-prinsippet gjelder også i virtuelle rom.
- Unntak for lukket dør: Da skal en annen voksen eller foreldre informeres på forhånd.
- Unngå kontakt med mindreårige på sosiale medier.
- Telefonsamtaler med mindreårige bør loggføres.
- Ikke del bilder og/eller video med innhold av seksualiserende karakter.
- Samtaler på leir skal ikke skje etter kl. 23.00.
- Ikke bruk alkohol, røyk, o.l. når mindreårige er til stedet.
NB! En voksen som er påvirket av alkohol eller tilsvarende, er å anse som *sårbar voksen*.
- Bli kjent med personvernregler i norsk lov (f.eks. deling av informasjon, fotografering og bruk av sosiale medier).
- Vær oppmerksom på andres upassende oppførsel – og si fra!
- Vær oppmerksom på at overgriperen ikke trenger å være en voksen person.
- Sørg for at barn, ungdom og sårbare personer tør fortelle om sine bekymringer.
- Del mistanke om mulig krenkelse med din overordnede så snart som mulig.

For prester:

- Skriftemål – i skriftestolen i kirken, unntaksvis i et åpent fellesareal eller utendørs.
- Enesamtale/sjelesorg skal skje i fellesarealer, evt. med åpne dører/glass dører eller utendørs.

C. Rutiner for å skape trygge omgivelser i menighetene

Det skal være trygt i menighetens lokaler uansett hvem som arrangerer aktiviteter der. Dermed må forholdsregler tas:

- Menigheten skal ha egen sjekkliste for forebygging.
- Menigheten skal ha én ansvarlig person for bruk/utleie av lokaler.
- Ved bruk og utleie av lokaler skal leietaker signere avtale:
 - Dette gjelder både leietakere utenfra og menighetens egne grupper v/gruppeleder.
 - Ansvarlig for utleie av menighetens lokaler må gjøre leietaker kjent med bruksregler og etiske retningslinjer.
- Menigheten skal etablere egnede lokaler for «en til en»-samtaler (f.eks. glassdør/vindu)
- Menigheten skal gjøre besøkende prester og andre gjester kjent med gjeldende retningslinjer.

D. Opplæring og oppfølging

Kunnskapsformidling og kompetansebygging er et viktig forebyggende tiltak:

- Hvert bispedømme/stift har en koordinator for forebygging av seksuelle overgrep som bistår menighetene med organisering av kurs og rapporterer årlig til biskopen.
- Vi tilbyr forebyggingskurs til nøkkelpersoner som skal lære opp lokale kursledere.
- Kursmaterieell er tilgjengelig på katolsk.no.
- Gjennomføring av menighetens plan står på sjekklisten for biskopens visitas.

Oslo katolske bispedømme
Akersveien 5
0177 Oslo
Tlf.: 23 21 95 00
okb@katolsk.no

Trondheim stift
Sverresgate 1
7012 Trondheim
Tlf.: 73 52 77 05
mn@katolsk.no

Tromsø stift
Storgata 94, postboks 132
9252 Tromsø
Tlf.: 77 68 56 04
nn@katolsk.no